

УДК 658:346.22

КОНЦЕСІЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК ОБ'ЄКТУ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

DOI 10.30838/ P.ES.2224.271018.199.284

Тітарчук М. І.*Житомирський державний технологічний університет*

Об'єктом дослідження є форми реалізації державно-приватного партнерства як об'єкту економічного аналізу. В процесі дослідження було ідентифіковано форми реалізації державно-приватних партнерства в Україні. Визначено, що концесія є особливою та специфічною формою реалізації державно-приватного партнерства та визначено її відмінність від інших форм. В статті розглянуто елементи концесії як форми реалізації державно-приватного партнерства. Дослідження дозволило побудувати модель державно-приватного партнерства, що реалізується через концесію як об'єкту економічного аналізу. Представлена модель реалізації державно-приватного партнерства через концесію вказує, що дана форма є складним, багатопрофільним та комплексним об'єктом економічного аналізу. Проведене дослідження дає можливість розвинути вчення про об'єкт економічного аналізу та його значення в забезпеченні інформаційних потреб різних учасників соціально-економічних відносин. Зазначенні положення про державно-приватне партнерство як об'єкт економічного аналізу є основою формування його організаційних положень в розрізі етапів застосування аналітичних процедур та механізму застосування аналітичних процедур.

Ключові слова: державно-приватне партнерство; концесія; спільна діяльність; інші договори; економічний аналіз

UDC 658:346. 22

MODELING FORMS OF IMPLEMENTATION OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS AS A ECONOMIC ANALYSIS OBJECT

DOI 10.30838/ P.ES.2224.271018.199.284

Titarchuk M.*Zhytomyr State Technological University*

The object of the study is the analysis of forms of implementation of public-private partnership as an object of economic analysis. In the course of the research, the forms of implementation of public-private partnerships in Ukraine have been identified. It has been determined that concession is a special and specific form of realization of public-private partnership and its distinction from other forms is determined. The article considers the elements of the concession as a form of realization of public-private partnership. The study allowed the construction of a public-private partnership model, implemented through a concession as an object of economic analysis. The presented model of realization of public-private partnership through concession indicates that this form is a complex, multidisciplinary and complex object of economic analysis. The

study provides an opportunity to develop the doctrine of the object of economic analysis and its importance in providing information needs of different participants in socio-economic relations. The provision of public-private partnership as the object of economic analysis is the basis for the formation of its organizational provisions in terms of the stages of application of analytical procedures and the mechanism for the application of analytical procedures.

Keywords: public-private partnership; concession; joint activity; other agreements; economic analysis

Актуальність проблеми. Функції державно-приватного партнерства охоплюють різні сфери суспільного розвитку, адже їх проекти можуть бути реалізовані для забезпечення як суто економічних, так і екологічних та соціальних цілей окремого міста зокрема так і регіону та держави у цілому. Відповідно в інформації про ефективність державно-приватного партнерства зацікавлені різні учасники соціально-економічних відносин. В даному напрямі основним інструментом виступає економічний аналіз як система, що дозволяє оцінити ефективність реалізації відповідного проекту державно-приватного партнерства та визначити відхилення від заданих параметрів та оцінити їх причинно-наслідкові зв'язки. Отже, виникає потреба у ідентифікації властивостей та моделюванні функціонування державно-приватних партнерства за різними формами їх реалізації. Це забезпечить врахування сукупності факторів внутрішнього та зовнішнього середовища при розробці організаційно-методичних положень економічного аналізу ефективності функціонування державно-приватних партнерств.

Аналіз останніх наукових досліджень. Основою формування нових та удосконалення діючих організаційно-методичних положень ефективності функціонування державно-приватних партнерств стали праці вітчизняних вчених, що присвятили свої праці проблемам економічного аналізу: О.В. Олійник, І.Т. Райковська, О.А. Зоріна, Л.В. Гнилицька, І.Д. Лазаришина, Т.О. Тарасова, В.К. Савчук. Питання розвитку обліково-аналітичного та контрольного забезпечення спільної діяльності, оренди специфічних форм власності на майно як форм реалізації державно-приватних партнерств стали праці: Д.О. Грицишена, В.В. Євдокимова, С.П. Ніколаєва, С.Ф. Легенчук, К.В. Романчук, Л.А. Куришко, Н.Л. Правдюк, О.М. Петрук та інші. Вивченні праці є теоретичним підґрунтям удосконалення організації та методики економічного аналізу. Однак потребують подальшого дослідження

питання ідентифікації властивостей та моделюванні функціонування державно-приватних партнерства за різними формами їх реалізації, зокрема концесії.

Метою дослідження є ідентифікації властивостей та моделюванні функціонування державно-приватних партнерства за різними формами їх реалізації.

Викладення основного матеріалу. Раніше нами ідентифіковано форми реалізації державно-приватних партнерств в Україні, зокрема: концесія; управління майном (виключно за умови передбачення у договорі, укладеному в рамках державно-приватного партнерства, інвестиційних зобов'язань приватного партнера); спільна діяльність; інші договори. Для обґрунтування напрямів аналітичної оцінки їх ефективності на різних етапах реалізації державно-приватного партнерства є необхідність в їх моделюванні як об'єктів економічного аналізу й, відповідно, ідентифікації властивостей, що мають оцінюватися та аналізуватися. Розглянемо особливості найпоширеніших форм реалізації державно-приватного партнерства, а саме: спільна діяльність, концесія та оренда. Кількісний аналіз основних з цих форм реалізації державно-приватного партнерства в розрізі регіонів представлено в табл. 1.

Розглянемо послідовно кожну з представлених форм. Концесія є формою реалізації державно-приватного партнерства, особливістю якої є задоволення відповідних громадських потреб, які пов'язані із використанням майна, що знаходиться в державній чи комунальній формі власності. Концесія як форма реалізації проекту державно-приватного партнерства реалізується через укладання концесійного договору. «У концесійних угодах (Concession Contract) підрядник несе відповідальність за комплексну поставку послуг у конкретному регіоні. Підрядник несе відповідальність за забезпечення оборотного капіталу і всіх капітальних вкладень. Хоча, державний сектор може продовжити фінансування для підтримки життєздатності функціонування об'єкту концесії, у випадках, що передбачені договором. Ці договори, як правило, довгострокові (25-30 років), що є прийнятним для приватного партнера з точки зору повернення вкладених ним інвестицій. Концесіонер збирає тариф від споживачів безпосередньо, відповідно до договору. Роль держави в основному обмежується регулювання цін і контролем якості обслуговування. Крім того, в цьому типі договору, володіння всіма активами залишається за урядом. Однією з переваг концесії є те, що вони можуть бути засобом залучення

приватного фінансування. На додаток до цього, більш високий ризик може бути перекладений на приватного партнера. Ці договори також мають сильні стимули в підвищення ефективності, так як більш низькі витрати призведуть до збільшення прибутку. Основними недоліками даного типу договірної взаємодії є складність регулювання вартості тарифів та впровадження процедури контролю за виконанням стандартів. Окрім того, через довготривалість договірної взаємодії, процедура розробки технічного проекту і проведення конкурсу є вкрай затяжними» [7, с. 188].

Таблиця 1. – Результати реалізації проектів державно-приватного партнерства в Україні станом на 1 січня 2018 р.

№	Область	Концесія	СД	Інші	Разом
1	Вінницька	0	0	0	0
2	Волинська	0	0	0	0
3	Дніпропетровська	0	0	0	0
4	Донецька	2	2	0	4
5	Житомирська	0	1	0	1
6	Закарпатська	4	5	0	9
7	Запорізька	7	0	0	7
8	Івано-Франківська	1	0	0	1
9	Київська	13	0	0	13
10	Кіровоградська	0	1	0	1
11	Луганська	1	0	0	1
12	Львівська	3	1	0	4
13	Миколаївська	14	1	0	15
14	Одеська	0	6	0	6
15	Полтавська	109	5	0	114
16	Рівненська	0	0	0	0
17	Сумська	0	0	0	0
18	Тернопільська	0	0	0	0
19	Харківська	1	0	0	1
20	Херсонська	0	1	0	1
21	Хмельницька	2	0	1	3
22	Черкаська	0	0	0	0
23	Чернівецька	0	0	0	0
24	Чернігівська	0	1	0	1
25	КМДА	0	0	0	0
	Разом	155	157	24	182

Джерело: [6]

Концесія є особливою та специфічною формою реалізації державно-приватного партнерства, а від інших форм її відрізняє наступне:

- *концесія та спільна діяльність*. Відмінності між концесією та спільною діяльністю полягають в тому, що метою першої є задоволення відповідних громадських потреб через модернізацію та управління певним об'єктом майна, що знаходиться в державній або комунальній власності, при чому економічна вигода держави зазвичай є встановленою в концесійному

договорі – концесійний платіж («плата, яку обумовлена в концесійному договорі, яку вносить концесіонер за право створення (будівництва) та (або) управління (експлуатації) об'єктів, що надаються в концесію»). В свою чергу характерною рисою спільної діяльності є отримання відповідних економічних вигід органом державної влади чи комунальної організації від здійснення господарської діяльності без створення юридичної особи, тобто націлена на реалізацію довгострокових та короткострокових комерційних проектів. В свою чергу спільна діяльність є об'єктом спільного управління та контролю.

При концесії досягається суспільний інтерес через модернізацію інфраструктури і відповідно підвищення якості громадських послуг, а при спільній діяльності суспільний інтерес може не переслідуватися, тобто в більшій мірі реалізація такого проекту націлена на отримання економічних вигід з обох сторін. При концесії основна вимога - це модернізація певного об'єкту державної чи комунальної власності, використання якого забезпечує надання суспільних послуг, а при спільній діяльності модернізація може не відбуватися, але використовуються лише спільні ресурси як приватного так і державного партнера. Результатом для держави при концесії є як суспільний суспільний інтерес, так і концесійний платіж, що встановлюється в договорі. При спільній діяльності встановленої економічної вигоди не прослідковується, відповідно держава може отримати як прибутки, так і збитки, якщо проект не реалізувався або став не ефективним. Крім того, при спільній діяльності як державний, так і приватний партнери повинні інвестувати в спільну діяльність для реалізації основної мети державно-приватного партнерства.

Іншою відмінністю є організація процесу управління таким проектом державно-приватного партнерства. Так, при спільній діяльності обирається суб'єкт-оператор спільної діяльності, який й здійснює управління реалізацією проекту державно-приватного партнерства. Таким суб'єктом може бути як приватний партнер, так і орган державної влади чи державне або комунальне підприємство.

- концесія та оренда. Основними відмінностями зазначених форм реалізації державно-приватного партнерства є наступні: 1) об'єкт оренди, що знаходиться в державній або комунальній формі власності не носить суттєвого суспільного значення, а отже не використовується або неефективно використовується органами державної влади, державними або комунальними підприємства; 2) економічна вигода для держави може

визначатися лише орендною платою та зменшенням витрат на утримання та експлуатацію такого об'єкту державного майна; 3) приватний партнер не зобов'язаний виконувати будь-які роботи з модернізації об'єкту державного майна, а його експлуатація та управління лише в окремих випадках обмежується договором оренди; 4) строк дії такої форми реалізації державно-приватного партнерства регулюється договором оренди.

Зазначенні відмінності між концесією та спільною діяльністю та орендою як форм реалізації державно-приватного партнерства обумовлюють специфіку управління як реалізацією та потребою в формуванні аналітичного забезпечення, яке б враховувало усі вище зазначенні відмінності. Адже, оцінка ефекту при різних формах реалізації матиме свою специфіку.

Складові елементи концесії як форми реалізації державно-приватного партнерства представлено на рис. 1.

Представлена модель визначає напрями нормативно-правового регулювання концесії як форми реалізації державно-приватного партнерства. Виходячи з цього впливає специфіка системи економічного аналізу ефективності формування та реалізації державно-приватного партнерства та властивості його об'єктів. Основними положеннями на яких мають ґрунтуватися організаційно-методологічні положення економічного аналізу ефективності формування та реалізації державно-приватного партнерства шляхом укладання концесійного договору є наступні:

- система економічного аналізу має забезпечити формування аналітичного забезпечення на переддоговірній стадії як концесієдавця – органа державного управління, державного або комунального підприємства, так і претендента – «фізична або юридична особа (суб'єкт підприємницької діяльності), резидент або нерезидент, який подав заявку на участь у концесійному конкурсі» [3]. На стадії формування проекту державно-приватного партнерства важливим є техніко-економічна оцінка даного проекту, яка є обов'язковим елементом конкурсної пропозиції. На її основі формуються основні умови концесійного договору та фінансове забезпечення його виконання. Також, техніко-економічна оцінка проекту державно-приватного партнерства, що реалізується через укладання концесійного договору визначає привабливість проекту для приватного партнера;

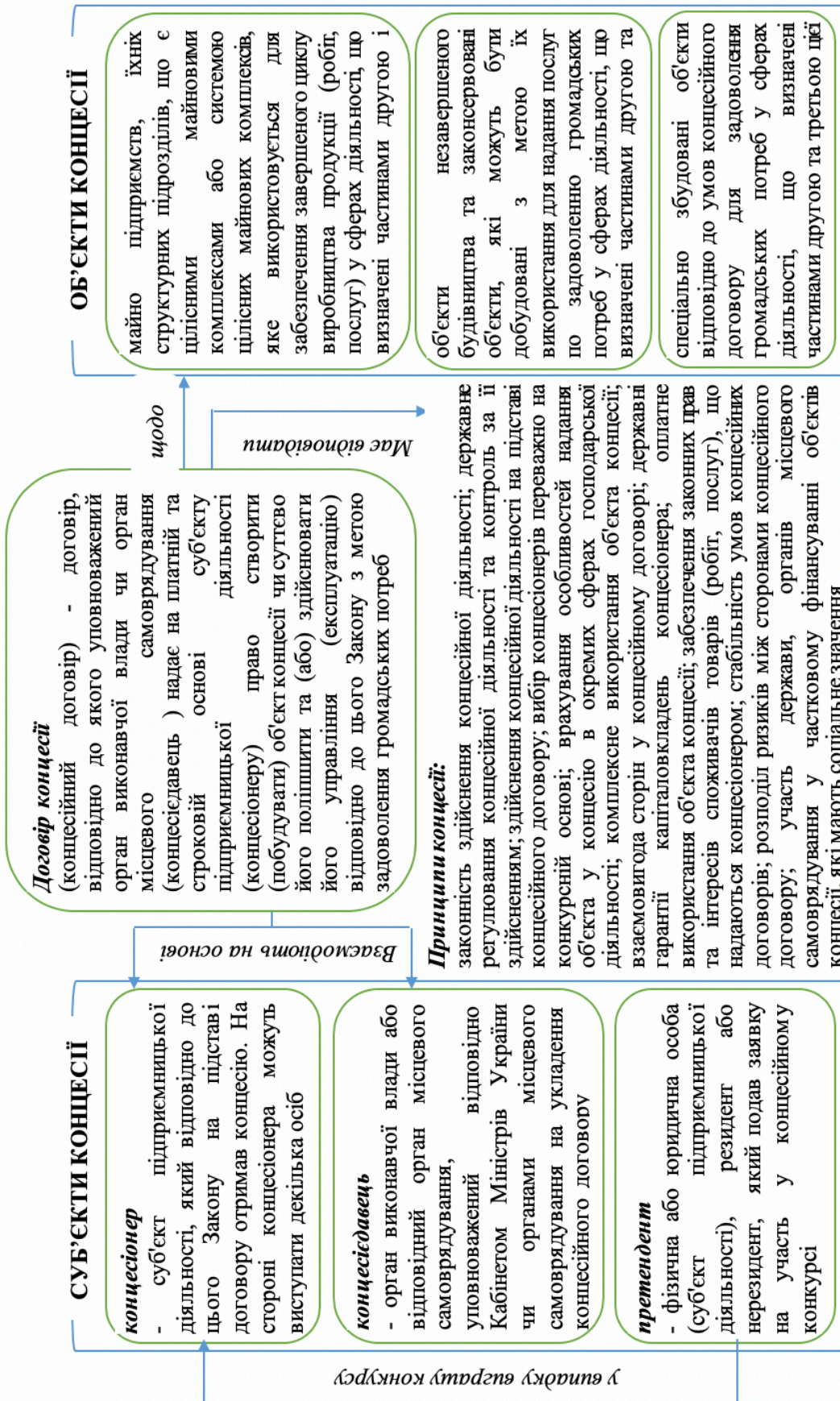

Рис. 1. Елементи концесії як форми реалізації державно-приватного партнерства

Джерело: розроблено на основі [3]

- застосування аналітичних процедур на переддоговірній стадії мають забезпечити формування стратегічних положень щодо реалізації проекту державно-приватного партнерства, які стосуються суспільної значимості такого проекту. Так, необхідною є оцінка прогнозованої ефективності для суспільства передачі об'єкту державного або комунального майна в державно-приватне партнерство через концесію, яка передбачає його модернізація та експлуатацію за рахунок приватного партнера;

- шляхом застосування аналітичних процедур визначаються фінансова можливість претендента забезпечити умови договору про державно-приватне партнерство через укладання концесійного договору. Так, орган державної влади, комунальне або державне підприємство має оцінити претендента на його фінансову спроможність забезпечити усі умови проекту державно-приватного партнерства через концесійний договір. Зокрема є потреба в оцінці фінансової спроможності модернізувати об'єкт державної власності, що передається в концесію. Важливою складовою аналітичної оцінки претендента є його можливість експлуатувати об'єкт державно-приватного партнерства для забезпечення суспільного ефекту. На даному етапі є потреба в поєднанні роботи юристів та аналітиків, адже претендент має відповідати відповідним правовим нормам. Зокрема, має ліцензію, якщо така має місце при здійсненні певних видів економічної діяльності щодо експлуатації об'єкту державного та комунального майна, або відповідає вимогам для її отримання, що передбачено законом: «Якщо концесіонер здійснює підприємницьку діяльність, яка згідно з законодавством України підлягає ліцензуванню, обов'язковість одержання концесіонером в установленому порядку відповідної ліцензії включається в істотні умови концесійного договору» [3]. Отже, аналітична оцінка претендента є особливо важливою на передінвестиційному етапі формування проекту державно-приватного партнера, оскільки надає впевненість державному партнеру в потенціалі приватного партнера;

- особливою складовою застосування аналітичних процедур є самооцінка приватного партнера та його можливості взяти участь в конкурсі з формування та реалізації проекту державно-приватного партнерства на основі концесійного договору. Так, приватний партнер, вивчаючи конкурсну документацію та специфіку реалізації державно-приватного партнерства, має здійснити самооцінку та оцінку свого

кадрового, економічного, майнового, ресурсного та виробничого потенціалів та можливість реалізації проекту державно-приватного партнерства. Аналітичні процедури можуть здійснюватися як славними силами, так і з залученням сторонніх осіб. Окремі положення аналітичного висновку можуть виступати складовою конкурсної документації;

- на етапах реалізації проекту державно-приватного партнерства здійснюється оцінка його реалізації за звітними періодами, якими можуть вступати як звітні фінансові періоди – календарний рік, квартал, місяць, так і звітні періоди, що передбаченні концесійним договором, які можуть бути обумовленими закінченням певних видів робіт, наприклад модернізації об'єкту державного або комунального майна. Таку аналітичну інформацію потребують як власне учасники державно-приватного партнерства (державний та приватні партнери), так і інші особи, що зацікавлені в суспільній значимості даного проекту, тобто підвищення ефективності використання об'єкту для задоволення громадських потреб;

- основними елементами на етапах реалізації проекту державного партнерства є оцінка ефективності та досягнення його поточних цілей. В даному напрямі оцінка відбуватиметься за наступними напрямками: по-перше, економічна ефективність, яку отримав приватний партнер від реалізації проекту державно-приватного партнерства, основою оцінки якої стануть фінансові результати або додаткові можливості суб'єкта господарювання; по-друге, результати підвищення ефективності використання майна, що передано концесіонеру; по-третє, підвищення якості громадських послуг, які пов'язані із використання державного та комунального майна; по-четверте, ефект, що отримала держава від передачі майна в концесію для реалізації державно-приватного партнерства. Отже, система економічного аналізу має забезпечити інформаційні інтереси усіх учасників та зацікавлених осіб державно-приватного партнерства;

- на основі показників економічного аналізу, які характеризують поточну діяльність державно-приватного партнерства та стан і вплив зовнішнього середовища, можуть прийматися рішення щодо зміни умов концесійного договору, продовження його терміну або припинення. Тобто, економічний аналіз має бути побудований таким чином, щоб забезпечити виконання регуляторної функції;

- на заключних етапах концесійного договору, економічний аналіз має виконати функцію інструменту оцінки досягнення мети державно-приватного партнерства. Отже, формується комплекс аналітичних процедур, які дозволять оцінити досягнення усіх поставлених цілей, ефект від реалізації проекту для державного та приватного партнера та суспільну значимість даного проекту в контексті підвищення якості громадських послуг.

Таким чином, усі зазначені положення характеризують проект державно-приватного партнерства, організований в формі концесії, з позиції його властивостей як об'єкту економічного аналізу. Дослідження зазначеного об'єкту вимагає застосування різних форм організації економічного аналізу та різної сукупності аналітичних процедур. Форма організації економічного аналізу за кожним етапом формування та реалізації державно-приватного партнерства буде різною, для забезпечення об'єктивності аналітичної оцінки. В свою чергу методика економічного аналізу є мінливою до специфіки реалізації державно-приватного партнерства через концесію та основних запитів учасників концесійного договору. Система нормативно-правового регулювання процедур державно-приватного партнерства, визначає лише загальні завдання, які має вирішити система економічного аналізу, при чому запропоновані державною методичні рекомендації в більшій мірі стосуються лише передінвестиційного етапу.

Вище викладене можна представити в моделі державно-приватного партнерства, що реалізується через концесію як об'єкту економічного аналізу (рис. 2).

Представлена модель реалізації державно-приватного партнерства через концесію вказує, що дана форма є складним, багатопрофільним та комплексним об'єктом економічного аналізу. Складність полягає в різносторонності ефектів, які отримують як учасники концесійного договору, так і суспільство. Зокрема усі ефекти варто згрупувати за наступними напрямками:

- ефект для власника майна (орган державної влади, комунальне або державне підприємство) – державного партнера. В результаті передачі майна в концесію, як форми реалізації державно-приватного партнерства, орган державної влади делегує приватному партнеру реалізацію відповідних громадських послуг або робіт.

Економічними вигодами для органу державної влади є концесійний платіж, зменшення витрат або їх уникнення в результаті експлуатації об'єкту та модернізація об'єкту. Система економічного аналізу має оцінити усі вигоди підприємства, а її методологічний інструментарій має в повній мірі оцінити ефект для держави. В окремих випадках можливо оцінити репутаційний ефект для відповідного органу державної влади або комунального та державного підприємства, що визначається підвищення якості громадських послуг та задоволеністю суспільства у виконання державних функцій;

- ефект для суспільства (споживачів громадських послуг). Передане в концесію майно в результаті його модернізації дозволить підвищити якість громадських послуг.

Це може проявити у різних сферах суспільного життя та різних функціях органів державної влади. Крім того, в результаті модернізації таких сфер як: водопостачання та водовідведення; збирання та утилізація сміття, оброблення відходів; пошук розвідка корисних копалин та їх видобування; теплопостачання; експлуатація об'єктів водного господарства, можливо в певній мірі забезпечити дотримання положень концепції сталого розвитку суспільства та підвищити гармонізація економічних, соціальних та екологічних сфер суспільного життя. Виходячи з цього, економічний аналіз має оцінити якість громадських послуг, ступінь ефективності використання природних ресурсів, гармонізацію між ціною (тарифною) політикою та якістю послуг та / або робіт. В даному випадку аналітичні процедури мають передбачати не лише розрахункові методи, але експертні оцінки;

- ефект для приватного партнера (концесіонера). Для приватного партнера концесія є одним з напрямів організації господарської діяльності, основною метою якого є отримання позитивних фінансових результатів. Система економічного аналізу в повній мірі має оцінити фінансові результати, які отримало підприємство в результаті концесії, а також їх вплив на загальний результат господарської діяльності підприємства, якщо державно-приватне партнерство є лише окремою складовою господарської діяльності. Зауважимо, що параметри аналітичних показників повинні мати градацію в залежності від етапу реалізації проекту державно-приватного партнерства, адже на етапі модернізації в більшій мірі оцінюють витрати, а позитивні фінансові

результати можливо отримати лише на етапах надання певних послуг через експлуатацію об'єкту державного майна.

Висновки. Таким чином, нами обґрунтовано властивості державно-приватного партнерства, що реалізується через концесію, як об'єкту економічного аналізу. Розроблена модель в повній мірі дозволяє ідентифікувати точки, що потребують аналітичного забезпечення та оцінки. Встановленні ефекти державно-приватного-партнерства (для власника, для приватного партнера, для суспільства) визначають вектори формування організаційно-методологічних положень. В сукупності розроблена модель вказує, що єдиного підходу до організаційно-методологічних положень економічного аналізу державно-приватного партнерства існувати не може, що обумовлено сукупністю властивостей, які притаманні галузе в якій реалізовується проект державно-приватного партнерства через концесію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Євдокимов В.В., Грицишен Д.О., Куришко Л.А. Інформаційне забезпечення антагоністичних інтересів учасників спільної діяльності. Житомир: Вид. Євенок О.О., 2015. 220 с.
3. Закон України "Про концесії". URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-14>
4. Закон України "Про оренду державного та комунального майна" URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-12>
5. Самойленко О.С. Договір про спільну діяльність як форма державно-приватного партнерства.
URL:<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63984/113Samoylenko.pdf?sequence=1>
6. Стан здійснення державного приватного партнерства в Україні в Україні. URL: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62a9b6fb-27ff-462a-b351-eeeadfb26b6f&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>
7. Хусаїнов Р. Моделі державно-приватного партнерства: закордонний досвід та перспективи для України. URL: https://www.researchgate.net/publication/279446643_Modeli_derzavno-privatnogo_partnerstva_zakordonnij_dosvid_ta_perspektivi_dla_Ukraini_Modeli_gosudarstvenno-castnogo_partnerstva_zarubeznyj_opyt_i_perspektivy_dla_Ukrainy
8. Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-1>

REFERENCES:

1. Gospodars'kyj kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]. (n.d.) zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian].
2. Jevdokymov, V.V., Grycysheh, D.O. & Kuryshko L.A. (2015) Informacijne zabezpechennja antagonistychnyh interesiv uchasnykiv spil'noi' dijal'nosti [Information provision of antagonistic interests of participants in joint activities]. Zhytomyr: Vyd. Jevenok O.O. [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy "Pro koncesii" [Law of Ukraine "On Concessions"]. (n.d.) zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-14> [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy "Pro orendu derzhavnogo ta komunal'nogo majna" [Law of Ukraine "On the lease of state and communal property"] (n.d.) zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-12> [in Ukrainian].
5. Samoilenko, O.S. Dogovir pro spil'nu dijal'nist' jak forma derzhavno-pryvatnogo partnerstva [Agreement on joint activity as a form of public-private partnership.]. (n.d.) dspace.nbu.gov.ua Retrieved from <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63984/113-Samoilenko.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
6. Stan zdijsnennja derzhavnogo pryvatnogo partnerstva v Ukraini v Ukraini [State of Public Private Partnership in Ukraine in Ukraine]. (n.d.) me.gov.ua Retrieved from <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62a9b6fb-27ff-462a-b351-eeeadfb26b6f&title=StanZdijsnenniaDppVUkraini> [in Ukrainian].
7. Husainov, R. Modeli derzhavno-pryvatnogo partnerstva: zakordonnyj dosvid ta perspektyvy dlja Ukrainy [Models of public-private partnership: foreign experience and perspectives for Ukraine]. (n.d.) researchgate.net Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/279446643_Modeli_derzavno-pryvatnogo_partnerstva_zakordonnij_dosvid_ta_perspektivi_dla_Ukraini_Modeli_gosudarstvenno-castnogo_partnerstva_zarubeznyj_opyt_i_perspektivy_dla_Ukrainy [in Ukrainian].
8. Cyvil'nyj kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine]. (n.d.) zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-1> [in Ukrainian]